

Landsgymnaset i Nord-Norge

Under overskriften «Alle tenker på sig» — hadde bladet «Tromsø» en notis om det vordende landsgymnas i Nord-Norge. Der refereres til bladet «Helgeland» som vil ha det til Mo, hvor bladet utkommer, og bladet «Nordkapp» som krever at det blir lagt til Finnmark, kanskje også her nærmere bestemt menes Hammerfest. I begge tilfelle er disse to steder nærmere ytterpunktene enn midtpunktet i landsdelen. Derfor er den anførte overskrift bladet bruker så treffende: «Alle tenker på sig»,— men ingen tenker på mig, den fattige eleven som påføres store ekstrautgifter å reise fra den ene ende av landsdelen og til den annen, for å nå dette landsgymnaset. Det burde begge disse høgvyrde organ gjøre. Det er vel for den hungrige eleven gymnaset reises i denne iandsdel, og ikke for å tilfredsstille patriotisk argumentasjon, selv hvor velstabet den enn måtte være.

Huskes ikke feil, har engang en departemental komité vært nordover og studert forholdene for anlegg av et landsgymnas. Den gang blev der bl. a. også lagt vekt på de bygder som hadde den mest heilnorske tale i folkemålet. Og dette finner man ute på landsbygden og ikke inne i byen, hvor talen utelukkende er bokmålet. Dette er så igjen mest utbredt og sterkest rotfestet i den nordligste landsdel både i by og bygd. Her tåles ikke nynorsken endog. Det vil nok de embedsmenn vite å fortelle om som er kommet til denne landsdel og som en enkelt gang har dristet sig til å tale nynorsk eller velge en kirkesalme på nynorsk. — Og mot denne sin ophavelige forutsetning må landsgymnaset heller ikke komme i denne landsdel. Derfor lyttet også den departementale komité til folkemålet i bygdene her nord. Renest fant komiteen målet i bygdene i Troms innland og Senja-målet. Derfor blev bygder som Sørreisa og Balsfjord nevnt i komitéinnstillingen. I Sørreisa blev nynorsken innført til eneste undervisningsmål allerede i 1922, og fremdeles er det eneste undervisningsmål i skolen. Sørreisa er en utpreget bondebygd med vakre og velstelte bondegården. Bygden har også et tipp-topp moderne meieri og velorganiserte samvirkelag for den almindelige handelsvirksomhet.

Men bygden ligger noe utenom den almindelige farelei sjøverts. Og har heller ikke anløp av hurtigrutene; men bare lokalbåtene og godsåtene.

Rutebiler går riktignok fra Finsnes gjennom bygden 2 ganger i døgnet sommertider. Om vinteren bare enkelte dager, og kun en gang om døgnet.

Anderledes stiller det sig med Finsnes, som absolutt er et av de største knutepunkter i landsdelen, og det både sjø- og landverts. Hertil er adkomsten lett. Og stedet har sitt sterke og store opland, Rossfjord,

Målselv, Bardu og Sørreisa med en ypperlig rutebilforbindelse som etter hvert økes med Riksveien.

Finsnes ligger like ved leden og ganske anderledes ved midtpunktet i landsdelen enn steder lenger syd og lenger nord. Stedet er naturskjønt og fra naturens hånd lagt til rette for et landsgymnas. Og dette vil til alle tider stå i den intimeste berøring med landsens modernæring og dens kulturliv.

Her slipper elevene opphold på mellomstasjoner med omladning og dyrt hotellophold for å komme til skolen. Dette er en meget viktig side ved anlegg av en skole for landsens ungdom som låner sig frem, og ikke har en rik far som betaler skoleregningen.

Dette er noe som må ofres den aller største oppmerksomhet.

Selvfølgelig mener ikke jeg at skolen bør ligge i nærheten av dampskibskaien. Dette er den uheldigste plass av alle med sine mange forstyrrelser for studerende ungdom. Men det vilde sikkert kunne skaffes fornøden plass i tilstrekkelig avstand fra dampskibskaien; men dog heller ikke lengere enn at adkomsten vilde være lettvinnt og bekvem, til og fra skolen.

Dette er spørsmål som må vies den aller største oppmerksomhet. Men for enhver pris spar i størst mulig utstrekning elevene for omladning og hotellophold i en by eller annet hotellcentrum før de kan komme til skolen eller forlate den på reise til sine hjemsteder. Det kan nok vært søtt å få en slik flokk fremom; men for disse stakkarne som skal betale er det ikke alle tider like søtt.

Knytt ungdommen til landet og landsbygdens liv og virke, og ikke kast denne skole ned hvor som helst på opstablet argumenter ene og alene, men ha ungdommens ve og vel for øie, både de økonomiske og de åndelige.

J. H. S.
[Jens Harder Seljestad]

Tromsø 27.04. 1935.
OCR-Lenvik Museum 2010.